

АДАПТАЦІЯ НАВЧАЛЬНИХ МЕТОДІВ ДО ТИПІВ СПРИЙНЯТТЯ ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ УСПІШНОСТІ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ «ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ»

У сучасній педагогічній науці та методиці викладання все більшої уваги набувають дослідження, спрямовані на адаптацію освітніх технологій до різних типів сприйняття інформації здобувачами освіти [1, 2, 3]. Наукові праці, зокрема Hughey J. [6] та Jia-Hua Zhang у співавторстві [8], засвідчують, що урахування індивідуально-психологічних характеристик студентів позитивно впливає на ефективність опанування навчального матеріалу. В умовах підготовки фахівців з фізичної терапії, де поєднуються теоретична складова та формування практичних навичок, використання адаптивного підходу є особливо значущим.

Наукові дослідження свідчать, що використання комбінованих методів навчання, які інтегрують візуальні, аудіальні, кінестетичні та дискретні стилі сприйняття, сприяє підвищенню ефективності освітнього процесу [7]. Водночас кількісні показники результативності таких підходів залишаються недостатньо вивченими, що актуалізує необхідність подальшої адаптації та оптимізації методик викладання з урахуванням індивідуальних особливостей сприйняття інформації здобувачів вищої освіти.

Метою дослідження є оцінка ефективності адаптації навчальних методів відповідно до індивідуальних типів сприйняття інформації студентів спеціальності «Фізична терапія» з метою підвищення результативності освітнього процесу та оптимізації формування професійних компетентностей.

У процесі підготовки фахівців з фізичної терапії особливе значення має урахування різних стилів сприйняття інформації, оскільки дана професійна галузь вимагає поєднання ґрунтовної теоретичної бази з високим рівнем практичної підготовки, що відображено у компетентностях та очікуваних результатах навчання, визначених Стандартами вищої освіти для першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів [4, 5]. Відповідно до індивідуальних особливостей сприйняття інформації здобувачів, навчальні методи можуть бути модифіковані з метою оптимізації освітнього процесу та підвищення ефективності засвоєння навчального матеріалу [1].

У дослідженні взяли участь 52 студенти спеціальності «Терапія та реабілітація», освітньої програми «Фізична терапія» Національного університету «Запорізька політехніка», серед яких 30 осіб є здобувачами бакалаврського рівня вищої освіти, а 22 – магістерського.

Результати анкетування дозволили визначити розподіл студентів за домінантними типами сприйняття інформації (рис. 1).

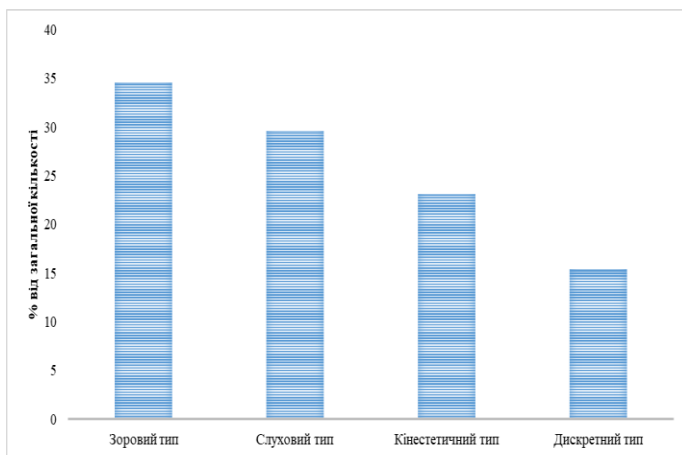

Рисунок 1 – Розподіл студентів за типами сприйняття інформації (n=52)

Зокрема, 18 осіб (34,6 %) виявили переважну орієнтацію на зоровий тип сприйняття, 14 студентів (26,9 %) — на слуховий, 12 осіб (23,1 %) — на кінестетичний, а 8 студентів (15,4 %) — на дискретний тип.

Розподіл студентів за методами навчання виглядав наступним чином (рис. 2).

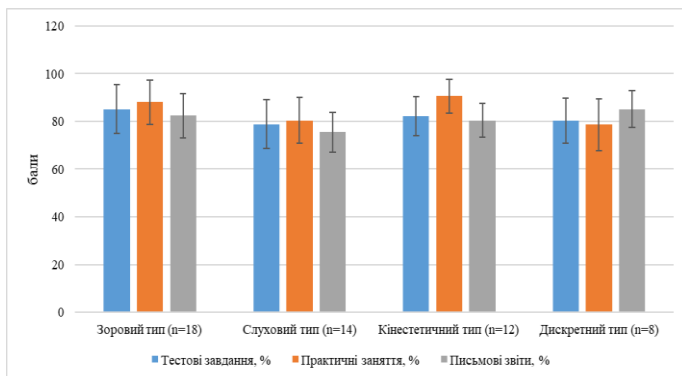

Рисунок 2 – Розподіл студентів за типами сприйняття інформації (n=52)

Студенти з зоровим типом (18 осіб) найкраще сприймали інформацію через мультимедійні презентації. Середній бал за тестами серед цієї групи

становив 85 балів, за практичними завданнями – 88 балів, а за письмовими звітами – 82 бали. Студенти слухового типу (14 осіб), для яких найбільш ефективними були аудіолекції, отримали середній бал за тестами 78 балів, за практичними завданнями – 80 балів, а за письмовими звітами – 75 балів. Студенти кінестетичного типу (12 осіб) найкраще засвоювали матеріал через практичні заняття, з середнім балом за тестами 82 бали, за практичними завданнями – 90 балів, а за письмовими звітами – 80 балів. Студенти дискретного типу (8 осіб), які переважно працювали з структурованими матеріалами, отримали середній бал за тестами 80 балів, за практичними завданнями – 78 балів, а за письмовими звітами – 85 балів.

Загальна успішність студентів залежно від типу сприйняття була такою: зоровий тип – 85 балів, слуховий тип – 77 балів, кінестетичний тип – 84 бали, дискретний тип – 81 бал (рис. 3).

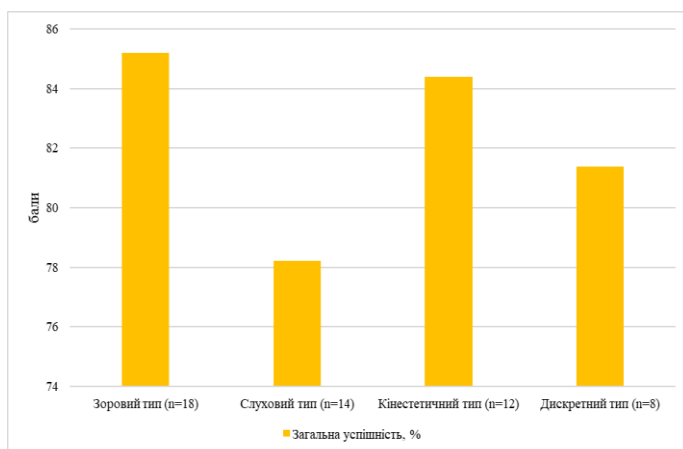

Рисунок 3 – Загальна успішність студентів залежно від типу сприйняття інформації

Таким чином, студенти-візуали найкраще сприймають інформацію через зорові канали, тому для них доцільним є використання наочних матеріалів, таких як діаграми, схеми, ілюстрації, а також відео та анімації для демонстрації технік мануальної терапії чи реабілітаційних вправ. Мультимедійні презентації, що відображають послідовність дій при виконанні терапевтичних процедур, також є ефективними для цієї категорії студентів, оскільки вони сприяють кращому розумінню деталей технік та правильності їх виконання.

Студенти-аудіали більш схильні до сприйняття інформації через слухові канали, тому для них важливим є створення умов для активного слухання та обговорення. Лекції, семінари, аудіоматеріали, такі як, наприклад, записи лекцій, сприяють кращому запам'ятовуванню теоретичних аспектів фізичної терапії. Групові обговорення, під час яких студенти можуть ставити запитання, аналізувати практичні випадки та отримувати зворотний зв'язок, також є важливими для цієї групи. Крім того, розвиток комунікативних навичок, необхідних для ефективної взаємодії з пацієнтами, є невід'ємною частиною підготовки аудіалів.

Кінестетики, які становлять значну частину студентів фізичної терапії, найкраще засвоюють матеріал через практичну діяльність. Для них доцільним є проведення лабораторних занять, практичних тренувань, імітаційних вправ та рольових ігор, які дозволяють відпрацьовувати реальні сценарії взаємодії з пацієнтами. Постійний зворотний зв'язок з боку викладача, який може коригувати техніку та демонструвати правильність рухів, сприяє ефективному засвоєнню рухових навичок, необхідних для професійної діяльності.

Дискретні орієнтовані на точність, логіку та структурованість інформації, тому для них важливими є чіткі інструкції, структуровані матеріали та детальний аналіз клінічних випадків. Вони краще засвоюють матеріал через виконання письмових звітів, контрольних робіт та аналіз конкретних терапевтичних завдань, що дозволяє застосувати логічне мислення для вирішення практичних проблем.

Фізична терапія вимагає одночасного розвитку теоретичних і практичних знань, тому комбінування методів навчання для різних типів сприйняття інформації є надзвичайно ефективним. Наприклад, викладач може розпочати з теоретичного викладу через лекції (для аудіалів), ілюструючи матеріал графіками та схемами (для візуалів), а потім перейти до практичних занять, де студенти виконуватимуть терапевтичні вправи під наглядом викладача (для кінестетиків). Для дискретів важливо надавати чіткі інструкції та аналізувати конкретні випадки, що дозволяє їм застосувати логічне мислення для вирішення практичних завдань.

Такий багатоканальний підхід забезпечує ефективне засвоєння матеріалу, підвищує рівень професійної підготовки та сприяє формуванню кваліфікованих фахівців у галузі фізичної терапії.

Таким чином, результати дослідження підтверджують важливість адаптації навчальних методів до індивідуальних потреб студентів, зокрема їхніх переваг у типах сприйняття інформації. Використання методів, які відповідають домінуючим типам сприйняття, сприяє підвищенню успішності навчання, що демонструється значними відмінностями в успішності студентів залежно від типу сприйняття. Отже, для оптимізації

навчального процесу в галузі фізичної терапії доцільно впроваджувати індивідуалізовані підходи, орієнтуючись на переваги студентів у типах сприйняття інформації, що дозволить підвищити ефективність навчання та краще підготувати студентів до професійної діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Єхалов В.В., Кравець О.В., Седінкін В.А., Пилипенко О.В. Типи сприйняття інформації суб'єктами навчання за спеціальністю «анестезіологія та інтенсивна терапія». *Медицина невідкладних станів*. 2023. №19(3). С. 156-161. DOI: <https://dx.doi.org/10.22141/2224-0586.19.3.2023.1575>

2. Кисельов В.О., Кулик Н.А., Бикова М.М. Адаптація студентів-першокурсників до навчального процесу засобами цифрових технологій. *Олімпійський та параолімпійський спорт*. 2023. №3. С. 18-22. DOI: <https://doi.org/10.32782/olimpspu/2023.3.4>

3. Назаренко Н.М., Магден О.Г. Адаптація навчальних матеріалів, як засіб подолання труднощів у вивченні іноземної мови професійного спрямування. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2023. №86. С. 213-217. DOI: <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2023.86.38>

4. Стандарт вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 22 – Охорона здоров'я, спеціальності 227 Терапія та реабілітація, спеціалізації 227.01 Фізична терапія, 227.02 Ерготерапія, 227.03 Терапія мови і мовлення. Затверджений і введений в дію наказом Міністерства освіти і науки України 05.09.2022 №791 (в редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 30.10.2024 №1549). Вид. офіц. Київ: МОН України, 2024. 86 с. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2024/30-10-2024/227-terapiya-ta-reabilitatsiya-mahistr-1549-vid-30-10-2024.pdf>

5. Стандарт вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 22 – Охорона здоров'я, спеціальності 227 Терапія та реабілітація, спеціалізації 227.01 Фізична терапія, 227.02 Ерготерапія. Затверджений і введений в дію наказом Міністерства освіти і науки України 19.12.2018 №1419 (в редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 29.10.2024 №1541). Вид. офіц. Київ: МОН України, 2024. 62 с. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2024/30-10-2024/227-terapiya-ta-reabilitatsiya-bakalavr-1541-vid-29-10-2024.pdf>

6. Hughey J. Individual Personalized Learning. *Educational Considerations*. 2020. Vol. 46, № 2. P. 1-8. DOI: <https://doi.org/10.4148/0146-9282.2237>

7. McDaniel M.A., Rohrer D., Bjork R.A. Learning Styles: Concepts and Evidence. *Psychological Science in the Public Interest*. 2008. №9(3). P. 105-119. DOI: <http://dx.doi.org/10.1111/j.1539-6053.2009.01038.x>

8. Zhang J.-H. An individualized intervention approach to improving university students' learning performance and interactive behaviors in a blended learning environment. *Interactive Learning Environments*. 2020. Vol. 28, Issue 2. P. 231-245. DOI: <https://doi.org/10.1080/10494820.2019.1636078>